

Stortingets utredningsseksjon

Til: (...)

Dato: 13.12.2022

Utredet: (...)

Oppdragsnr: 2022317

Internasjonale prosjekter av felleseuropeisk interesse IPCEI (2022317)

Vi ønsker mer innsikt i hva IPCEI er, hvilke sektorer som omfattes og hvordan og i hvilken grad Norge er med. Hvordan defineres, initieres og etableres IPCEI? Hva er formålet med IPCEI? Hvilke type aktører er med? Hvilken rolle har EU og medlemslandene? Hvilken rolle kan Norge ha? Kan norske aktører delta på lik linje med aktører i EU? Hvilken rolle har regjeringen og Stortinget? Hva er PV IPCEI, og hvem er med i prosjektet?

SAMMENDRAG

International Projects of Common Interest (IPCEI) er en ordning utformet for å muliggjøre nødvendig statlig finansiering av store, strategisk viktige og innovative felleseuropeiske prosjekter som ellers ikke ville blitt realisert. Andelen statsstøtte kan være høyere for IPCEI enn det som følger av de alminnelige statsstøttereglene. Europakommisjonen har utarbeidet et rammeverk med kriterier for IPCEI. Statsstøtten skal begrenses til et minimum, men den kan dekke opp til 100 prosent av støtteberettigede kostnader (finansieringsgapet). Bedriftene som deltar i prosjektene må bidra med egenfinansiering. Ordningen kan brukes til infrastruktur og prosjekter innen strategisk viktige verdikjeder. Dette notatet har fokus på strategisk viktige verdikjeder.

Alle sektorer kan i utgangspunktet være aktuelle for IPCEI. Kommisjonen har pekt ut viktige strategier og mål som IPCEI-prosjekt kan bidra til å oppnå, men listen er ikke uttømmende. Det er i utgangspunktet krav om at minst fire land deltar i et IPCEI-prosjekt. Alle EU-landene og EØS EFTA-landene Norge, Island og Liechtenstein kan delta i IPCEI-prosjektene på samme vilkår.

Medlemslandene har ansvar for å etablere og finansiere IPCEI-prosjektene og velge ut bedriftene som skal delta. Bedrifter som får statsstøtte gjennom IPCEI-ordningen, er direkte deltakere i IPCEI-prosjektene. Bedrifter som ikke får IPCEI-støtte og FoU-virksomheter kan være indirekte deltakere og eksterne partnere. Kommisjonen skal godkjenne prosjektene, og medlemslandene og bedriftene må dokumentere at prosjektene bidrar til å oppnå viktige strategiske mål, at statsstøtten er nødvendig for å overvinne markedssvikt, og at gevinstene fra prosjektene vil spres til flere land og bedrifter. EU kan bidra med delfinansiering.

Norske prosjekt skal godkjennes av ESA. Regjeringen har gitt Innovasjon Norge en koordineringsrolle for IPCEI i det norske virkemiddelapparatet. Stortinget fatter vedtak om budsjettet til virkemiddelapparatet. IPCEI må finansieres innenfor dette budsjettet. Stortinget kan

be regjeringen ta initiativ knyttet til IPCEI. Fem EU-land har uttrykt støtte til å etablere et IPCEI for PV (solceller), men det synes å ha vært begrenset fremdrift i prosjektet.

INNHOOLD

1	Innledning.....	3
2	Statsstøtte til prosjekter av felleseuropeisk interesse.....	3
2.1	Innledning – overordnet om regelverket.....	3
2.2	Utviklingen av statsstøtteregelverket for felleseuropeiske prosjekt for forskning, utvikling og innovasjon.....	4
3	Hva er IPCEI?.....	7
3.1	Støtteintensitet i IPCEI.....	8
4	Hvilke sektorer omfattes av IPCEI?.....	9
4.1	Innledning.....	9
4.2	Rammeverket for IPCEI fra 2014.....	9
4.3	Rammeverket for IPCEI fra 2021.....	10
5	Hvilke krav settes til nye IPCEI.....	12
5.1	Strategisk avhengighet.....	13
6	Kommisjonens begrunnelse for godkjenning av IPCEI.....	14
7	Etablerte og initierte IPCEI.....	14
7.1	Nye initiativ til IPCEI.....	16
8	Hvilke type aktører er med i IPCEI?.....	17
9	Hvordan initieres og etableres IPCEI for strategiske verdikjeder?.....	18
9.1	Formell forankring av IPCEI i deltakerlandene.....	18
9.2	Kartlegging av interesse for å delta.....	19
9.3	Integrering av de nasjonale prosjektene.....	20
9.4	Pre-notifisering og notifikasjon av IPCEI til Europakommisjonen.....	21
10	Suksessfaktorer for IPCEI-prosjekter.....	21
11	Utfordringer med IPCEI-prosjekter.....	22
12	Hvordan og i hvilken grad Norge er med.....	22
13	Hva er IPCEI PV og hvem er med i prosjektet?.....	24

1 Innledning

Utredningsseksjonen beskriver i dette notatet bakgrunnen for etableringen av et eget rammeverk for statsstøtte til viktige prosjekter av felleseuropeisk interesse, *Important projects of Common European Interest* (IPCEI). Vi redegjør for hva IPCEI er, hvilke krav som settes for å kunne motta statsstøtte etter dette rammeverket, hvilke sektorer og aktører som er med, hvilke erfaringer som er gjort så langt og norsk deltakelse i IPCEI. Vi gir en relativt detaljert beskrivelse av hvordan IPCEI etableres. Vi gir også en kort beskrivelse av IPCEI for Photovoltaics (PV).¹

2 Statsstøtte til prosjekter av felleseuropeisk interesse

2.1 Innledning – overordnet om regelverket

Statsstøtte er forbudt i EU og Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet (EØS), så fremt det ikke omfattes av unntak hjemlet i *Traktaten om den europeiske unionens virkemåte* og er godkjent av Europakommisjonen eller EFTAs overvåkingsorgan (ESA).²

For å defineres som statsstøtte må et tiltak oppfylle seks villkår:³

1. Mottaker av støtte er et foretak som utøver en økonomisk aktivitet (foretaksvilkåret)
2. Støtten er gitt av staten eller av statsmidler i enhver form.
3. Støtten innebærer en økonomisk fordel for mottakeren
4. Støtten begunstiger enkelte foretak eller produksjonen av enkelte varer eller tjenester (selektivitetsvilkåret)
5. Støtten kan virke konkurransevridende
6. Støtten kan påvirke samhandelen mellom EØS-landene

Traktatens artikkel 107 punkt 3 (b) fastslår at «støtte som har til formål å sikre at et viktig prosjekt av felles europeisk betydning kan realiseres» kan være forenlig med statsstøtteregelverket for det indre marked.⁴ Dette unntaket ble vedtatt som del av EØS-avtalen med virkning fra 1994 i Del IV *Konkurranseregler og andre felles regler*: Kapittel 2 *Statsstøtte*: Artikkel 61 punkt 3 (b) «støtte som har til formål å sikre at et viktig prosjekt av felles

---

¹ Photovoltaics/fotovoltaikk (PV) er en metode for å omdanne sollys til elektrisitet med solceller.

² Se artikkel 107 og 108 i konsolidert utgave av [Traktaten om den europeiske unionens virkemåte](#) fra 2012 på Regjeringen.no eller [Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union](#), 2012/C 326/01 på Eur-Lex., og artikkel 61 i [EØS-avtalen](#).

³ Nærings- og fiskeridepartementet (2019) [Oversikt over regelverket: Innføring i reglene om offentlig støtte](#)

⁴ Statsstøtten må være nødvendig, hensiktsmessig, forholdsmessig og transparent. Støtten kan ikke medføre konkurransevridning som i vesentlig grad påvirker handelen mellom medlemsstatene i strid med felles interesser. Dette innebærer at Kommisjonen må vurdere de negative effektene statsstøtten vil ha for samhandelen mellom medlemsstatene, opp mot de positive effektene støtten vil ha for klart definerte mål av felles interesse. «De negative effektene på konkurranse og handel må være begrenset og oppveies av støttens positive virkninger». Se f.eks. EFTA (2022) [EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende Nr. 37 29. årgang](#), 16. juni 2022

europaisk betydning kan realiseres, eller å bøte på en alvorlig forstyrrelse av økonomien i en av EFs medlemsstater eller en EFTA-stat». ⁵

2.2 Utviklingen av statsstøttereguleringen for felleseuropeiske prosjekt for forskning, utvikling og innovasjon

I 2005 tok Europakommisjonen initiativ til en reform av statsstøttereguleringen for å fremme vekst, arbeidsplasser og samhold. Kommisjonen la frem en handlingsplan for mer målrettet statsstøtte for årene 2005-2009 for å styrke næringslivets konkurransevne og skape bærekraftige arbeidsplasser. Her pekte Kommisjonen bl.a. på behovet for å støtte opp under grensekryssende FoU-samarbeid mellom medlemslandene og viktige prosjekt av felleseuropeisk interesse. ⁶

I 2006 presenterte Kommisjonen et nytt rammeverk for hvordan medlemslandene best kan utnytte statsstøttereguleringen og støtte forskning og utvikling og innovasjon (FoUol/R&D&I) i Europa. Rammeverket var spesifikt rettet mot FoUol. Det var første gang Kommisjonen ga klar veiledning om støttetiltak til innovasjon. Det nye rammeverket favoriserte små og mellomstore bedrifter. I rammeverket beskriver Kommisjonen hvordan medlemslandene kan støtte viktige prosjekter av felleseuropeisk interesse til FoUol. ⁷

Europakommisjonen mente økt satsing på FoUol var nødvendig om europeiske bedrifter skulle holde tritt i det globale markedet, og særlig med USA og Japan. Kommisjonen understrekte at EU må redusere dette innovasjonsgapet: ⁸

The global problem is the relatively weak level, and concentration, of investment in higher education and R&D and the poor exploitation of knowledge and R&D results into economic activity and jobs in EU, compared to key competitors, Japan and the US in particular. This 'innovation gap' between EU and the key competitor economies shows little sign of closing; indicators suggest that at this speed EU will need almost 50 years to catch up with its competitors.

Fragmentering av FoUol-arbeidet var en av hovedutfordringene for EU i den globale konkurransen, ifølge Kommisjonen. For å nå opp i den globale konkurransen måtte ressursene konsentreres i «poles of excellence» innenfor og mellom fagfelt og ikke minst mellom

---

⁵ Lovdata (2022) [Lov om gjennomføring i norsk rett av hoveddelen i avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde \(EØS\) m.v. \(EØS-loven\)](#). Se opprinnelig avtale fra 1993 med virkning fra 1994: [Agreement on the European Economic Area](#) på nettsiden til Juridisk fakultet ved Universitetet i Oslo

⁶ Europakommisjonen (2005) [State aid: Commission outlines comprehensive five year reform of state aid policy to promote growth, jobs and cohesion](#), IP/05/680, Europakommisjonen (2005) [State aid action plan – Less and better targeted state aid: a roadmap for state aid reform 2005-2009](#) (Consultation document) (SEC(2005)795), avsnitt 27

⁷ Europakommisjonen (2006) [Community Framework for State Aid for Research and Development and Innovation](#), (2006/C 323/01)

⁸ Europakommisjonen (2006) [COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT Accompanying the Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the European Institute of Technology: Impact Assessment](#), {COM(2006)-604 final SEC(2006) 1314}

medlemslandene. Økt transnasjonalt samarbeid om FoUol på tvers av medlemslandene vil kunne bygge kritisk størrelse både i kvantitet og kvalitet, fastslo Kommisjonen.⁹

I 2008 la Kommisjonen fram rammeverket for statsstøtte til miljøvern. Dette omfattet bl.a. viktige miljøprosjekt av felleseuropeisk interesse.¹⁰

I 2010 vedtok Det europeiske råd *Europa 2020 målene* om en smart, bærekraftig og inkluderende vekst:¹¹

- ♦ Sysselsettingen skulle økes fra 69 prosent i gjennomsnitt for hele EU i 2010 til 75 prosent for kvinner og menn i alderen 20-64 år
- ♦ Offentlige og private investeringer i forskning og utdanning skulle økes til 3 prosent av BNP
- ♦ Utslippet av drivhusgasser skulle reduseres med 20 prosent, andelen fornybar energi skulle økes med 20 prosent og energieffektiviteten skulle økes med 20 prosent
- ♦ Utdanningsnivået skulle økes, skolefrafallet skulle reduseres fra 15 til 10 prosent og minst 40 prosent av alle mellom 30-34 år skulle ha fullført høyere utdanning
- ♦ Fattigdommen skulle reduseres ved å løfte minst 20 millioner personer ut av risikoen for fattigdom og utstøting

For å oppnå 2020-målene lanserte Kommisjonen syv flaggskipinitiativ:¹²

- ♦ *Innovation Union*
- ♦ *Youth on the move*
- ♦ *A digital agenda for Europe*
- ♦ *Resource efficient Europe*
- ♦ *An industrial policy for the globalisation era*
- ♦ *An agenda for nye skills and jobs*
- ♦ *European platform against poverty*

Innovasjonsunionen skulle fokusere på fremragende kvalitet, store gjennombrudd, knytte sammen EUs og medlemslandenes forsknings- og innovasjonssystemer og etablere et felleseuropeisk forskningsområde, *European Research Area (ERA)*.¹³ Alle aktører, regioner og sektorer skulle involveres:¹⁴

By better pooling our efforts and focusing on excellence, and by creating a true European Research Area, the EU can enhance the quality of research and Europe's potential for

---

⁹ Ibid

¹⁰ Europakommisjonen (2008) [Community Guidelines on State Aid for Environmental Protection](#), 2008/C 82/01

¹¹ Det europeiske råd (2010) [A New European Strategy for Jobs and Growth: Conclusions 17 June 2010](#) og

Europakommisjonen (2010) [Communication from the Commission Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth](#)

¹² Europakommisjonen (2010) Op.cit

¹³ *European Research Area (ERA)* ble vedtatt av Det europeiske rådet allerede i 2000 og er forankret i Lisboa-traktaten fra 2007. Optimalisering av transnasjonalt samarbeid innen EU var ett av de prioriterte tiltakene for å realisere ERA. Formålet for ERA var å skape et: «*unified research area open to the world, based on the Internal Market, in which researchers, scientific knowledge and technology circulate freely and through which the Union and its Member States strengthen their scientific and technological bases, their competitiveness and their capacity to collectively address grand challenges*» Europakommisjonen (2014) [European Research Area: Progress Report 2014](#)

¹⁴ Europakommisjonen (2010) [Communication from the Commission: Europe 2020 Flagship Initiative Innovation Union](#), SEC(2010) 1161

major breakthroughs and increase the effectiveness of the investments needed to get ideas to market.

...

Involving all actors and all regions in the innovation cycle: not only major companies but also SMEs in all sectors, including the public sector, the social economy and citizens themselves ('social innovation'); not only a few high-tech areas, but all regions in Europe and every Member State, each focusing on its own strengths ("smart specialisation") with Europe, Member States and regions acting in partnership.

I 2012 tok Kommisjonen et nytt initiativ for å modernisere statsstøtten, *State Aid Modernisation Initiative* (SAM). Et hovedmål for dette initiativet var ikke mer statsstøtte, men mer effektiv statsstøtte. Statsstøtten burde rettes mot reell markedssvikt og mål av felleseuropeisk interesse, fastslo Kommisjonen. Det nye initiativet var del av en større samordning av nasjonal økonomisk politikk for å skape en smart, bærekraftig og inkluderende vekst i tråd med EUs Europa 2020 strategi for arbeidsplasser og økonomisk vekst.¹⁵

I 2014 la Europakommisjonen frem et eget rammeverk med kriterier for hvordan statsstøtte til viktige prosjekter av felleseuropeisk interesse, *important projects of common European interest* (IPCEI), kan vurderes å være i tråd med EUs statsstøtteregler. Kommisjonen ønsket å oppfordre medlemsstatene til å kanalisere sin statsstøtte mot store viktige felleseuropeiske prosjekter og gi medlemsstatene og bedriftene større forutsigbarhet i hvordan statsstøtte til IPCEI ville bli vurdert. Statsstøttereglene for IPCEI var en videreføring av SAM-initiativet og økt fokus på felleseuropeiske interesser. IPCEI skulle bidra til oppnåelse av Europa 2020-målene¹⁶

Til forskjell fra rammeverkene fra 2006 og 2008, omfattet rammeverket fra 2014 alle sektorer med potensial for å fremme felleseuropeiske mål.

I 2021 la Kommisjonen fram et revidert rammeverk for IPCEI. Kommisjonen fastslo at IPCEI fortsatt kan underbygge alle politikkområder og tiltak som søker å innfri felleseuropeiske mål og ha stor betydning for bærekraftig vekst. Det nye rammeverket skal knytte IPCEIs i større grad til EUs nye vekststrategi, *The European Green Deal*, som Kommisjonen lanserte i desember 2019.¹⁷

Rammeverket fra 2021 legger større vekt på at prosjektene skal være transnasjonale, at små og mellomstore bedrifter skal kunne delta, og at prosjektene rettes mot EUs nåværende prioriteringer. Det nye rammeverket ble gjort gjeldende fra 2022.¹⁸

---

¹⁵ Europakommisjonen (2012) [State aid: Commission launches major initiative to modernise state aid control](#), IP/12/458

¹⁶ Europakommisjonen (2014) [State aid: Commission adopts new rules to support important projects of common European Interest](#), IP/14/673

¹⁷ Europaparlamentet (2022) [Important projects of common European interest: State of play](#), Briefing European Parliamentary Research Service, PE 729.402

¹⁸ Europakommisjonen (2021) [State aid: Commission adopts revised State aid rules on Important Projects of Common European Interest](#), IP/21/6245

3 Hva er IPCEI?

IPCEI er en statsstøtteordning for å overvinne markedssvikt og finansiere banebrytende innovasjon og infrastruktur i store og strategisk viktige samarbeidsprosjekter mellom land og bedrifter innenfor EØS-området¹⁹. Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet består av EUs medlemsland og EØS EFTA-landene Norge, Island og Liechtenstein. EFTA-landet Sveits er ikke med i EØS.

IPCEI skal bidra til å utvikle nye produkter, tjenester og produksjonsprosesser og utbygging av infrastruktur som ikke ville ha blitt realisert uten statsstøtte, og bidra til bærekraftig vekst, økt sysselsetting og økt global konkurransevne i EØS-landene. Prosjektene må inneholde innovasjon utover «state of art».²⁰

Formålet med reglene for statsstøtte til IPCEI var å legge til rette for nødvendig statsstøtte til store, strategisk viktige og transnasjonale prosjekter som ellers ikke ville bli realisert:²¹

Where private initiatives fail to materialise because of the significant risks and the transnational cooperation such projects entail, Member States may fill the funding gap to overcome such market failures and boost the realisation of projects that otherwise would not have taken off.

IPCEI-ordningen har siden det første rammeverket fra 2014 omfattet statsstøtte til investeringer i infrastruktur og til forskning, utvikling og innovasjon i strategisk viktige verdikjeder.²²

IPCEI er ikke et finansieringsinstrument på EU-nivå, men et regelverk for hvordan medlemslandene kan gi økt statsstøtte til godkjente IPCEI-prosjekter.²³

For å kvalifisere som IPCEI må et prosjekt være viktig kvantitativt eller kvalitativt for Europa. Det innebærer at prosjektet er særlig viktig i størrelse eller omfang og/eller har svært høy teknologisk eller finansiell risiko, fastslår Europakommisjonen.²⁴

IPCEI kan bestå av ett prosjekt eller flere integrerte prosjekter. Statsstøtte må godkjennes for hvert enkelt prosjekt.²⁵

---

¹⁹ Europakommisjonen (2021) Op.cit.

²⁰ Europakommisjonen (2021) [Communication from the Commission: Criteria for the analysis of the compatibility with the internal market of State aid to promote the execution of important projects of common European interest](#), 2021/C 528/02

²¹ Europakommisjonen (2014) [Communication from the Commission: Criteria for the analysis of the compatibility with the internal market of State aid to promote the execution of important projects of common European interest](#), (2014/C 188/02)

²² Europakommisjonen (2021) [State aid: Commission adopts revised State aid rules on Important Projects of Common European Interest](#), IP/21/6245

²³ Stortinget (2020) [Møte onsdag den 4. november 2020: Sak nr. 2 Ordinær spørretime](#) . spørsmål 18 fra Åsunn Lyngedal til olje- og energiminister Tina Bru

²⁴ Europakommisjonen (2021) [Communication from the Commission: Criteria for the analysis of the compatibility with the internal market of State aid to promote the execution of important projects of common European interest](#), 2021/C 528/02, punkt 26 under avsnitt 3.3 Importance of project

²⁵ Europakommisjonen (2021) Op.cit. punkt 12 og 13 under avsnitt 3.1. Definition of a project

Formålet med IPCEI er ikke å støtte bedrifter som har økonomiske problemer.²⁶

Kommisjonen fastslår i rammeverkene for IPCEI fra 2014 og 2021 at regelverket kan anvendes innenfor alle økonomiske sektorer.²⁷

The Commission will apply the principles set out in this Communication to IPCEIs in all sectors of economic activity

For å kvalifisere som IPCEI krever Kommisjonen at prosjektene:²⁸

- ◆ bidrar til å oppnå ett eller flere felleseuropeiske mål
- ◆ bidrar til bærekraftig vekst
- ◆ bidrar til å overvinne markeds- eller systemsvikt
- ◆ er transnasjonale
- ◆ er transparente og inkluderende og gjør det mulig å delta for alle medlemsland
- ◆ sprer gevinstene av prosjektene til flere medlemsland, sektorer og bedrifter
- ◆ har vesentlig egenfinansiering av bedriftene som mottar statsstøtte
- ◆ overholder prinsippet om å ikke forårsake vesentlig skade («do no significant harm»)
- ◆ begrenser statsstøtten til nødvendig minimum

I rammeverket fra 2014 satte Kommisjonen som krav at IPCEI normalt måtte involvere mer enn ett medlemsland. Rammeverket fra 2021 setter som krav at IPCEI normalt må involvere minst fire land, men åpner for at Kommisjonen kan gi unntak av hensyn til prosjektets art.

IPCEI-prosjekt innenfor én verdikjede kan gjennomføres i flere bølger, slik f.eks. IPCEI Hydrogen (*Hy2Tech* og *Hy2Use* omtalt i kapittel 7).

3.1 Støtteintensitet i IPCEI

Rammeverket for IPCEI gir rom for høyere støtteintensitet. Kommisjonen har lagt til grunn at statsstøtte kan utgjøre opp til 100 prosent av støtteberettigede kostnader som ikke dekkes av privat finansiering (finansieringsgapet).

*The maximum permitted aid level will be determined with regard to the identified funding gap in relation to the eligible costs. If justified by the funding gap analysis, the aid intensity could cover all of the eligible costs. The funding gap refers to the difference between the positive and negative cash flows over the lifetime of the investment, discounted to their current value on the basis of an appropriate discount factor reflecting the rate of return necessary for the beneficiary to carry out the project, notably in view of the risks involved.*²⁹

---

²⁶ Europakommisjonen (2021) Op.cit.

²⁷ Europakommisjonen (2021) Op.cit. punkt 9 under kapittel 2. Scope

²⁸ Europakommisjonen (2014) [Communication from the Commission: Criteria for the analysis of the compatibility with the internal market of State aid to promote the execution of important projects of common European interest](#), (2014/C 188/02), Europakommisjonen (2021) Op.cit.

²⁹ Europakommisjonen (2021) [Communication from the Commission: Criteria for the analysis of the compatibility with the internal market of State aid to promote the execution of important projects of common European interest](#), 2021/C 528/02, punkt 33 under avsnitt 4.1 Necessity and proportionality of the aid

I tillegg gir IPCEI mulighet for å støtte førstegangsinvesteringer i industriell skala – *first industrial deployment*.

Støtte kan gis i form av forskudd som skal tilbakebetales, lån, garantier og tilskudd.³⁰

4 Hvilke sektorer omfattes av IPCEI?

4.1 Innledning

Både rammeverket fra 2014 og 2021 legger til grunn at IPCEI kan være aktuelt for alle sektorer, men det er en forutsetning at prosjektene bidrar til å oppnå felleseuropeiske mål. I rammeverkene for 2014 og 2021 har Kommisjonen pekt på viktige felleseuropeiske strategier og mål som kan være relevante for IPCEI, uten at listene er uttømmende.

4.2 Rammeverket for IPCEI fra 2014

I 2014 pekte Kommisjonen på følgende aktuelle strategier og mål som aktuelle for IPCEI:³¹

- ♦ *Europe 2020 strategy* og *Europe 2020-targets* - for smart, bærekraftig og inkluderende vekst³²
- ♦ *European Research Area (ERA)* - for å skape et indre marked for forskning, innovasjon og teknologi på tvers av EU uten landegrenser³³
- ♦ *European strategy for Key Enabling Technologies (KETs)* - for å opprettholde Europas lederrolle i utviklingen av KETs: mikro-/nanoelektronikk, nanoteknologi, fotonikk, avanserte materialer, industriell bioteknologi, avanserte produksjonsteknologier³⁴
- ♦ *Energy Strategy for Europe* - for konkurransedyktig, bærekraftig og sikker energiforsyning³⁵
- ♦ *2030 framework for climate and energy policies* – for lavere utslipp, energipriser og energiimport og videreutvikle energiinfrastrukturen mot 2030 og 2050³⁶
- ♦ *European Energy Security Strategy* – for økt beredskap og forsyningsikkerhet med et velfungerende felles energimarked, redusert energibehov, ny energiteknologi og økt mangfold i energikilder³⁷
- ♦ *Electronics Strategy for Europe* – for økt satsing på mikro- og nano-elektronikk (som halvledere (semiconductors) og databrikker (chips))³⁸

---

³⁰ Europakommisjonen (2014) [State aid: Commission adopts new rules to support important projects of common European Interest](#), IP/14/673, Europakommisjonen (2021) Op.cit. punkt 40 under avsnitt 4.1

³¹ Europakommisjonen (2014) [Communication from the Commission: Criteria for the analysis of the compatibility with the internal market of State aid to promote the execution of important projects of common European interest](#), (

³² Europakommisjonen (2010) [Communication from the Commission: Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth](#)

³³ Europakommisjonen (2021) [European Research Area \(ERA\)](#)

³⁴ Europakommisjonen (2012) [Key Enabling Technologies – A bridge to growth and jobs](#),

³⁵ Europakommisjonen (2010) Op.cit.

³⁶ Det europeiske råd (2014) [The 2030 climate and energy framework](#)

³⁷ Europakommisjonen (2014) [Communication from the Commission: European Energy Security Strategy](#)

³⁸ Euopakommisjonen (2013) [Commission proposes New European Industrial Strategy for Electronics – better atreget support to mobilise €100 billion in new private investments](#), IP/13/455

- ◆ *Trans-European Transport and Energy networks* – for å sikre befolkningen og bedriftene sikker tilgang til bærekraftig mobilitet og energi³⁹
- ◆ *Union's flagship initiatives* – for å katalysere fremskritt innenfor syv prioriterte områder, hvorav Kommisjonen særlig trakk fram:⁴⁰
  - *Innovation Union* - for å fremme forskning og innovasjon og nye produkter og tjenester som kan skape økonomisk vekst og arbeidsplasser
  - *Digital Agenda for Europe* – for et digitalt indre marked med bedre interoperabilitet, sikrere og raskere internett, styrke digitale ferdigheter og bruke digital teknologi for å løse samfunnets utfordringer som klimaendringer og aldrende befolkning⁴¹
  - *Resource Efficient Europe* – for et ressurseffektivt, miljøvennlig og bærekraftig Europa innen 2050⁴²
  - *Integrated Industrial Policy for the Globalisation Era* - for økt produktivitet, innovasjon, konkurransevne og bærekraft i europeisk industri⁴³

Kommisjonen etablerte *Strategic Forum of Important Projects of Common European Interest* (IPCEI) i 2018. Forumet pekte i 2019 ut seks nøkkelsektorer med strategisk viktige verdikjeder – *strategic value chains*:⁴⁴

- ◆ *Connected, clean and autonomous vehicles*
- ◆ *Smart health*
- ◆ *Low-CO2 emission industry*
- ◆ *Hydrogen technologies and systems*
- ◆ *Industrial Internet of Things*
- ◆ *Cybersecurity*

4.3 Rammeverket for IPCEI fra 2021

I 2021 pekte Kommisjonen på følgende aktuelle strategier og mål for IPCEI:⁴⁵

- ◆ *European Green Deal* - for å omforme EU til et moderne, ressurseffektivt og konkurransedyktig samfunn med nettonull utslipp av drivhusgasser innen 2050, økonomisk vekst frikoplest fra økt ressursbruk, og hvor ingen personer eller steder blir uteglemt⁴⁶
- ◆ *Digital Strategy/Digital Decade* – for å styrke bedrifter og befolkning i en menneskesentrert, bærekraftig og mer velstående digital fremtid med økt satsing på digitale ferdigheter i

³⁹ Europakommisjonen (2020) [Transport and energy networks](#)

⁴⁰ Europakommisjonen (2010) Op.cit.

⁴¹ Europakommisjonen (2010) [Digital Agenda: Commission outlines action plan to boost Europe's prosperity](#)

⁴² Europakommisjonen (2011) [Commission sets out the path to resource-efficient growth](#), IP/11/1046

⁴³ Europakommisjonen (2010) [Communication from the Commission: A integrated Industrial Policy for the Globalisation Era Putting Competitiveness and Sustainability at Centre Stage](#), COM(2010) 614 final

⁴⁴ Europakommisjonen (2019) [Strengthening Strategic Value Chains for a future-ready EU Industry – report of the Strategic Forum for Important Projects of Common European Interest](#)

⁴⁵ Europakommisjonen (2021) [Communication from the Commission: Criteria for the analysis of the compatibility with the internal market of State aid to promote the execution of important projects of common European interest](#), 2021/C 528/02

⁴⁶ Europakommisjonen (2022) [A European Green Deal: striving to be the first climate-neutral continent](#)

befolkningen, digitalisering av bedriftene og offentlige tjenester og utbygging av digital infrastruktur⁴⁷

- ♦ *New Industrial Strategy Europe* og *oppdatert strategi* som følge av pandemien – for å bidra til Europas grønne og digitale transformasjon, sikre konkurransevilkår og like konkurransevilkår for Europas industri⁴⁸, og styrke strategien for å fremskynde en grønn og digital gjenreise etter pandemien, gjøre det indre markedet mer robust og håndtere Europas strategiske avhengigheter⁴⁹
- ♦ *European Strategy for Data* - for å etablere et indre marked for data og sikre EUs lederskap i den globale dataøkonomien⁵⁰
- ♦ *Next Generation EU* – for å gjenreise EU etter pandemien til et mer miljøvennlig, digitalt, robust Europa⁵¹
- ♦ *European Health Union* - for å skape en sterk helseunion hvor alle medlemslandene sammen styrker sin beredskap og respons på helsekriser⁵²
- ♦ *New European Research Area for research and innovation* – for å videreføre ambisjonen om et indre marked for grenseløs forskning, innovasjon og teknologi i EU⁵³
- ♦ *Circular Economy Action Plan* – for å redusere forbruket av naturressurser og skape bærekraftig vekst og sysselsetting, som del av EUs Green Deal⁵⁴
- ♦ *Climate Neutral Europe by 2050* – for å lede an i utviklingen av et klimanøytralt, bærekraftig og inkluderende samfunn for alle, som del av EUs Green Deal⁵⁵
- ♦ blant flere – listen er ikke uttømmende⁵⁶

Infrastrukturprosjekter som er svært viktig for EUs strategier innen miljø, klima, energi, transport, helse, industri og digitalisering eller bidrar vesentlig til det indre markedet, kan få statsstøtte fram til de blir satt i drift. Tilsvarende viktige prosjekter knyttet til utvikling av nye produkter og produksjonsprosesser kan få støtte til og med «*first industrial deployment*» (mer om dette under kapittel 5).

Selv om IPCEI kan etableres i alle sektorer, vil det trolig være «enklere» å få godkjent IPCEI innenfor sektorer som Kommisjonen allerede har analysert og vurdert til å ha strategisk viktig verdi for EU.

---

⁴⁷ Europakommisjonen (2022) [Europe's Digital Decade: digital targets for 2030](#)

⁴⁸ Europakommisjonen (2020) [Making Europe's businesses future-ready: A new Industrial Strategy for a globally competitive, green and digital Europe](#), IP/20/416

⁴⁹ Europakommisjonen (2021) [Questions and Answers on the update of the 2020 Industrial Strategy](#), QANDA/21/1885

⁵⁰ Europakommisjonen (2022) [A European Strategy for data](#)

⁵¹ Europakommisjonen (2022) [Recovery plan for Europe](#)

⁵² Europakommisjonen (2022) [European Health Union](#)

⁵³ Europakommisjonen (2022) [European research area \(ERA\)](#)

⁵⁴ Europakommisjonen (2022) [Circular economy action plan](#)

⁵⁵ Europakommisjonen (2018) [The Commission calls for a climate neutral Europe by 2050](#), IP/18/6543

⁵⁶ Europakommisjonen (2021) [Communication from the Commission: Criteria for the analysis of the compatibility with the internal market of State aid to promote the execution of important projects of common European interest](#), 2021/C 528/02

5 Hvilke krav settes til nye IPCEI

Med utgangspunkt i det nye rammeverket fra 2021, skal nye IPCEI bidra til EUs grønne og digitale transformasjon for bærekraftig vekst.

For å kvalifisere som IPCEI må prosjektene dokumentere at de vil bidra til å oppnå viktige strategiske mål, at statsstøtte er nødvendig for å overvinne markeds- og/eller systemsvikt som ellers vil hindre gjennomføring av prosjektene, at gevinstene er klart definert og målbare, og at gevinstene av prosjektene vil komme til nytte for flere medlemsland og bedrifter enn prosjektdeltakerne:⁵⁷

- ♦ *provide an important contribution to EU objectives;*
- ♦ *demonstrably overcome important market failures;*
- ♦ *involve at least four Member States, unless a smaller number is exceptionally justified by the nature of the project;*
- ♦ *be designed in a transparent and inclusive manner, providing all Member States a genuine opportunity to participate in an emerging project;*
- ♦ *deliver concrete positive spill-over effects benefiting the EU economy and society, beyond the participating Member States and companies;*
- ♦ *involve important co-financing by the companies that will receive State aid; and*
- ♦ *avoid negative environmental impacts due to failure to comply with the principle of 'do no significant harm' that are unlikely to be outweighed by sufficient positive effects.*

Kommisjonen har fastsatt spesifikke kvalifikasjonskriterier for banebrytende innovasjon og store infrastrukturprosjekter av særlig viktig betydning for EU. Prosjektene må ha en sterkt nyskapende/innovative karakter og gi betydelig merverdi for FoUol i den aktuelle sektoren.⁵⁸

Prosjekter som omfatter en første industriell anvendelse, *first industrial deployment*, kan, som nevnt, gis statsstøtte under IPCEI. Det forutsetter at prosjektene gjør det mulig å utvikle nye produkter og/eller tjenester med høyt FoUol-innhold, eller å ta i bruk innovative produksjonsprosesser.⁵⁹

En første industriell anvendelse defineres i meldingen fra Kommisjonen som en utvidelse av pilotanlegg, demonstrasjonsanlegg eller *first in kind* utstyr og anlegg i sitt slag, og omfatter tiltak etter pilot- og testfase og oppskalering av serieproduksjon (produksjon av flere enheter samtidig). Masseproduksjon og kommersielle aktiviteter er ikke en del av den første industrielle anvendelsen og kan ikke få statsstøtte. Oppgraderinger av eksisterende produkter og produksjonsprosesser kvalifiserer heller ikke for statsstøtte, under IPCEI-ordningen.⁶⁰

Kommisjonen vil se positivt på IPCEI som involverer Kommisjonen, underliggende virksomheter og delfinanseringer fra EU-fond, og som omfatter mange partnere, medlemsland, små og store

---

⁵⁷ Europakommisjonen (2021) Op.cit.

⁵⁸ Europakommisjonen (2021) [State aid: Commission adopts revised State aid rules on Important Projects of Common European Interest](#), IP/21/6245 avsnitt 3.2.3.

⁵⁹ Europakommisjonen (2021) [Communication from the Commission: Criteria for the analysis of the compatibility with the internal market of State aid to promote the execution of important projects of common European interest](#), 2021/C 528

⁶⁰ Ibid

bedrifter, involverer vanskelige stilte regioner, betydelig andel privat finansiering og er rettet mot en klart identifisert strategisk avhengighet.⁶¹

- (a) the design of the project involves the Commission or any legal body to which the Commission has delegated its powers, such as the European Investment Bank and the European Investment Fund;*
- (b) the selection of the project involves the Commission or any legal body to which the Commission has delegated its power, provided that that body is acting for that purpose as an implementing structure;*
- (c) the governance structure of the project involves the Commission or any legal body to which the Commission has delegated its powers, and the participating Member States;*
- (d) the project involves important collaborative interactions in terms of number of partners, involvement of organisations from different sectors, or the involvement of undertakings of different sizes and, in particular, cooperation between large enterprises and SMEs, including start-ups, in different Member States and supports the development of more disadvantaged regions;*
- (e) the project involves co-funding or co-financing from an Union fund in direct, indirect or shared management;*
- (f) the project involves a significant contribution by independent private investors;*
- (g) the project addresses a clearly identified and significant strategic dependency.*

5.1 Strategisk avhengighet

I et arbeidsdokument fra 2021 definerer Kommisjonen strategiske avhengigheter som avhengigheter som anses kritisk viktige for EU og medlemslandenes strategiske interesser som sikkerhet, helse og den grønne og digitale transformasjonen.⁶²

Dette omfatter, ifølge Kommisjonen, avhengigheter knyttet til et begrenset antall aktører for forsyning av varer, tjenester, data, infrastruktur, kompetanse og teknologi, kombinert med begrenset kapasitet til intern produksjon for å erstatte import.

Eksterne avhengigheter er knyttet til EUs avhengighet av noen få eksterne partnere (tredje land eller bedrifter), mens interne avhengigheter særlig er knyttet til konsentrasjonen av virksomheten i noen få bedrifter innen EUs indre marked.⁶³

Bare avhengigheter som er kritiske for EUs kjerneinteresser, og som begrenser EUs frihet til å analysere, fatte vedtak og agere i henhold til egne prioriteringer, kan defineres som strategiske, fastslår Kommisjonen. EUs kjerneinteresser er særlig knyttet til sikkerhet⁶⁴, helse og tilgangen til

⁶¹ Ibid kapittel 3.2.2 *General positive indicators*

⁶² Europakommisjonen (2021) [Commission Staff Working Document: Strategic dependencies and capacities](#) Accompanying the Communication from the Commission: Updating the 2020 New Industrial Strategy: Building a stronger Single Market for Europe's recovery (SWD(2021) 352 final)

⁶³ Ibid

⁶⁴ Kommisjonen skiller mellom *security* og *safety*. På brukes sikkerhet om begge begrepene. *Security* forstås som sikkerhet mot skader/negative konsekvenser som er tilsyttede. Dette omfatter med andre ord skader som følger av en villet menneskelig handling. *Safety* forstås som sikkerhet mot uhell, ulykker, sykdom og naturkatastrofer som er utilsiktede (dvs. som ikke følger av en villet handling). Se f.eks. Språkrådet (2017) [Samfunnskritisk sikkerhet](#) og Luftfartstilsynet (2017) [Norges flysikkerhetsprogram](#)

råvarer, produkter, tjenester og teknologier som er kritiske for den grønne og digitale transformasjonen.⁶⁵

Kommisjonen la frem en oppdatert analyse av strategiske avhengigheter i februar 2022. Rapporten fokuserer på sjeldne jordarter og magnesium, kjemikalier, solcellepaneler, cybersikkerhet og IT programvare, hvor Europa har strategiske avhengigheter overfor tredjeland.⁶⁶

6 Kommisjonens begrunnelse for godkjenning av IPCEI

For å godkjenne notifikerte IPCEI må Europakommisjonen få dokumentert at prosjektene bidrar til å overvinne markedssvikt og oppnå viktige, strategiske mål innenfor statsstøtteregelverket. Det er deltakerne i prosjektene som må dokumentere at kriteriene innfris. Kommisjonen må vurdere om dokumentasjonen er tilstrekkelig.

Kommisjonen godkjente i januar 2021 det tredje forsknings- og innovasjonsprosjektet basert på rammeverket for IPCEIs fra 2014. Kommisjonen begrunnet godkjenningen av *IPCEI European Battery Innovation* med at prosjektet:⁶⁷

- ♦ bidrar til et felles formål ved å støtte en strategisk verdikjede for Europas framtid
- ♦ er svært ambisiøst ved å sikte mot å utvikle banebrytende teknologier og prosesser som går langt utover eksisterende teknologi og vil gi vesentlig forbedringer for sikkerhet og miljø
- ♦ omfatter betydelig teknisk og økonomisk risiko som nødvendiggjør statsstøtte
- ♦ begrenser støtten til bedriftene til nødvendig, forholdsmessig og unngår urimelig konkurransevridning
- ♦ omfatter ordning med tilbakebetaling av overkompensasjon (*claw-back mechanism*)
- ♦ vil dele resultatene i det europeiske vitenskapelige og industrielle miljøet og spre positive *spill-over* effekter til hele Europa
- ♦ statsstøtten på opp til €2,9 milliarder vil utløse private investeringer på €9 milliarder
- ♦ 42 bedrifter vil delta direkte i prosjektet, inkludert små og mellomstore bedrifter (SMB)
- ♦ 12 medlemsland vil bidra med finansiering og delta i prosjektet
- ♦ Over 150 eksterne partnere, slik som universiteter, forskningsorganisasjoner og SMB, vil samarbeide med prosjektet

7 Etablerte og initierte IPCEI

Per desember 2022 har syv IPCEI blitt etablert. To IPCEI er under kategorien infrastruktur og fem under kategorien strategiske verdikjeder.⁶⁸

---

⁶⁵ Europakommisjonen (2021) Op.cit

⁶⁶ Europakommisjonen (2022) [Commission presents an updated in-depth review of Europe's strategic dependencies](#)

⁶⁷ Europakommisjonen (2021) [State aid: Commission approves €2.9 billion public support by twelve Member States for a second pan-European research and innovation project along the entire battery value chain](#), IP/21/226

⁶⁸ Europaparlamentet (2020) [Important projects of common European interest: Boosting EU strategic value chains](#), European Parliamentary Research Service, Briefing PE 659.341

De to infrastrukturprosjektene var jernbaneforbindelsene mellom Sverige og Danmark, Øresund Link i 2014, og mellom Danmark og Tyskland, Fehmarn Belt Link i 2015. Etter at berørte fergereederier anket ble begge delvis annullert i EU Domstolen. Kommisjonen vurderer fortsatt om statsstøtten til Øresundforbindelsen er i tråd med regelverket. Europakommisjonen konkluderte i 2020 etter en utvidet vurdering med at statsstøtten til Fehmarn Belt link var i tråd med statsstøttereglene.⁶⁹

Kommisjonen godkjente i mars 2018 *IPCEI Microelectronics* som det første IPCEI under ordningen for strategiske verdikjeder (FoUol). Kommisjonen godkjente i desember 2019 *IPCEI on Batteries* som det andre IPCEI for strategiske verdikjeder.⁷⁰

I januar 2022 godkjente Kommisjonen et nytt *IPCEI European Battery Innovation (IPCEI Batteries II)*.⁷¹ I desember 2021 notifikerte 20 medlemsland et nytt *IPCEI Microelectronic and Connectivity (Microelectronic II)*. Det er, så langt utredningsseksjonen har funnet, fortsatt ikke godkjent av Europakommisjonen.⁷²

Kommisjonen godkjente i juli 2022 det første IPCEI om hydrogen – *IPCEI Hy2Tech*⁷³, og i september 2022 det andre IPCEI om hydrogen – *IPCEI Hy2Use*.⁷⁴

15 medlemsland deltar i IPCEI Hy2Tech: Belgia, Danmark, Estland, Finland, Hellas, Italia, Nederland, Polen, Portugal, Slovakia, Tsjekkia, Tyskland og Østerrike. 35 bedrifter, inkludert SMB og oppstartbedrifter, skal delta i til sammen 41 prosjekter under IPCEI Hy2Tech. Til sammen vil medlemslandene bidra med €5,4 milliarder i statsstøtte, mens private aktører vil bidra med €8,8 milliarder. Prosjektet skal omfatte produksjon av hydrogen, brenselceller, lagring, transport og distribusjon av hydrogen og sluttbrukerutstyr, særlig innenfor mobilitet. Prosjektet vil totalt skape anslagsvis 20 000 arbeidsplasser. Kommisjonen konkluderte med at prosjektet bidrar til å utvikle ny og viktig teknologi og infrastruktur og viktige felleseuropeiske mål og strategier som European Green Deal, EU Hydrogen Strategy og REPowerEU, at statsstøtten er nødvendig og forholdsmessig uten å skape unødig konkurransevridning, og at prosjektet vil ha betydelige spill-over effekter over hele Europa.⁷⁵

13 medlemsland; Belgia, Danmark, Finland, Frankrike, Hellas, Italia, Nederland, Polen, Portugal, Slovakia, Spania, Sverige og Østerrike deltar i IPCEI Hy2Use. Medlemsstatene skal bidra med

---

⁶⁹ Europakommisjonen (2020) [State aid: Commission approves Danish public financing of Fehmarn Belt fixed rail-road link](#), IP/20/501

⁷⁰ Europakommisjonen (2019) [State aid: Commission approves €3.2 billion public support by seven Member States for a pan-European research and innovation project in all segments of the battery value chain](#), IP/19/6705

⁷¹ Europakommisjonen (2021) [State aid: Commission approves €2.9 billion public support by twelve Member States for a second pan-European research and innovation project along the energy battery value chain](#), IP/21/226

⁷² Europaparlamentet (2020) [Important projects of common European interest: Boosting EU strategic value chains](#), European Parliamentary Research Service, Briefing PE 659.341

⁷³ Europakommisjonen (2022) [State aid: Commission approves up to €5.4 billion of public support by fifteen Member States for an Important Project of Common European Interest in the hydrogen technology value chain](#), IP/22/4544

⁷⁴ Europakommisjonen (2022) [State aid: Commission approves up to €5.2 billion of public support by thirteen Member States for the second Important Project of Common European Interest in the hydrogen value chain](#), IP/22/5676

⁷⁵ Europakommisjonen (2022) [State aid: Commission approves up to €5.4 billion of public support by fifteen Member States for an Important Project of Common European Interest in the hydrogen technology value chain](#), IP/22/4544

€5,2 milliarder i statsstøtte og skal utløse €7 milliarder i privat finansiering. 29 bedrifter vil delta i 35 prosjekter. Norge deltar også med to enkeltprosjekter.⁷⁶

Norges prosjekter, *Barents Blue* og *TiZiRs hydrogensatsing* ble godkjent som del av IPCEI-Hy2Use av EFTA's overvåkingsorgan ESA i september 2022. Barents Blue skal utvikle produksjonsmetode for produksjonen av blått ammoniakk fra naturgass med CO₂-håndtering. TiZiR prosjektet omfatter et demonstrasjonsanlegg for produksjon av titandioksid. Her skal grønt hydrogen produsert med vannkraft brukes som reduksjonsmiddel og redusere behovet for å bruke kull.⁷⁷

ESA fatter sine vedtak om statsstøtte for IPCEI-prosjekter i tråd med samme regelverk som Kommisjonen.

7.1 Nye initiativ til IPCEI

Det franske presidentskapet i Rådet presenterte *IPCEI Health* på en konferanse for helseministrene i mars 2022. Her signerte 16 medlemsland en felles erklæring (*Manifesto towards a health IPCEI*) om å etablere prosjektet. IPCEI Health skal bidra til EUs helseunion og industristrategi, etablere nye innovative og bærekraftige produksjonsprosesser og nye produkter og tjenester innen helsevesen.⁷⁸

Belgia, Danmark, Frankrike, Hellas, Irland, Italia, Latvia Litauen, Luxembourg, Nederland, Polen, Romania, Slovenia, Spania, Ungarn og Østerrike undertegnet erklæringen. Erklæringen fastslår at medlemslandene vil etablere IPCEI Helse i dialog med Europakommisjonen, *European Institute of Innovation and Technology (EIR) Health* og europeisk næringsliv. Det legges opp til to IPCEI om helse. Alle EU-land, samt EØS EFTA-landene Norge, Island og Liechtenstein inviteres til å delta.

Europakommisjonens generaldirektorat *Health Emergency Preparedness and Response (HERA)* skal utarbeide en felles strategisk agenda for forskning og innovasjon knyttet til pandemiberedskap for å veilede EU- og nasjonal finansiering opp mot det planlagte IPCEI Health. Den nye generaldirektoratet ble opprettet i september 2021.⁷⁹

Tyskland og Frankrike tok i 2020 initiativ til å etablere *IPCEI Cloud Infrastructure and Services (IPCEI CIS)*.⁸⁰ Under det tyske presidentskapet til Det europeiske råd signerte 12 medlemsland i mai 2021 en felles erklæring om etableringen av IPCEI CIS.

---

⁷⁶ Europakommisjonen (2022) [State aid: Commission approves up to €5.2 billion of public support by thirteen Member States for the second Important Project of Common European Interest in the hydrogen value chain](#), IP/22/5676

⁷⁷ ESA (2022) [ESA approves aid for Norwegian projects participating in a European hydrogen value-chain initiative](#), Enova (2021) [482 millioner kroner fra Enova til ny teknologi for ammoniakkproduksjon med karbonfangst i Finnmark](#), Enova (2021) [TiZiRs hydrogensatsing ved smelteverket i Tyssedal får inntil 261 millioner kroner fra Enova og blir IPCEI-prosjekt](#)

⁷⁸ French Presidency of the Council of the European Union (2022) [Launch of an IPCEI on Health](#), French Presidency of the Council of the European Union (2022) [Manifest towards a health IPCEI](#)

⁷⁹ Europakommisjonen (2022) [Public Health: HERA: Operating Modes](#)

⁸⁰ Bundesministerium für Wirtschaft und Klimaschutz (2021) [IPCEI on Next Generation Cloud Infrastructure and Services](#), Europakommisjonen (2021) [Commission Staff Working Document: Analyses of the recovery and resilience plan of Germany](#), SWD (2021) 163 final, side 16, Bundesministerium für Wirtschaft und Klimaschutz (2022) [Execution of a potential IPCEI on Next Generation Cloud Infrastructure and Services \(IPCEI:CIS\): Frequently Asked Questions](#)

Flere land har tatt initiativ til å lansere et IPCEI om solenergi – IPCEI PV (mer om dette i kapittel 13).

8 Hvilke type aktører er med i IPCEI?

IPCEI er ledet av medlemslandene i EU/EØS. Det er medlemslandene som må initiere prosjektene og finansiere støtten over deres nasjonale budsjetter. Landene må ta ansvar for å definere formål, form og størrelse på prosjektene, velge ut hvilke bedrifter som skal delta og etablere prosjektorganisasjonen. Alle medlemslandene skal ha mulighet til å delta i alle IPCEI.

Både små og store bedrifter kan delta i IPCEI, men de må tilfredsstillere kravene Kommisjonen har satt til IPCEI. I det reviderte regelverket for IPCEI fra 2021 har Kommisjonen lagt større vekt på at små og mellomstore bedrifter kan delta i prosjektene:⁸¹

Facilitates the participation of small and medium sized enterprises (SMEs) in IPCEIs and enhances the benefits of their involvement, through specific facilitations for the assessment of the compatibility of the aid to SMEs, such as the possibility for smaller companies to have a more limited own contribution to the projects than otherwise required. The revised Communication also encourages collaborations between larger companies participating in an IPCEI and SMEs.

Bedrifter som mottar statsstøtte under IPCEI-regelverket er direkte partnere i IPCEI-prosjektet. Bedrifter som ikke mottar statsstøtte under IPCEI-regelverket, kan også delta i IPCEI-prosjektet. Bedrifter som deltar uten å få statsstøtte under IPCEI-regelverket, kalles indirekte partnere. Indirekte partnere kan eventuelt få statsstøtte gjennom andre ordninger.

Universiteter og andre fag- og forskningsmiljøer kan delta i prosjektene som eksterne partnere.⁸²

Europakommisjonen og underliggende virksomheter kan delta i prosjektene og prosjektene kan delfinansieres fra EU-fond. Forutsetningen er, som allerede påpekt, at samlet støtte ikke overstiger tillatt støttenivå:⁸³

State aid to promote the execution of IPCEIs may be cumulated with Union funding or other State aid, provided that the total amount of public funding granted in relation to the same eligible costs does not exceed the most favourable funding rate laid down in the applicable rules of Union law.

---

⁸¹ Europakommisjonen (2021) [State aid: Commission adopts revised State aid rules on Important Projects of Common European Interest](#), IP/21/6245

⁸² Se f.eks. Europakommisjonen (2022) [State Aid: Commission approves up to €5.2 billion of public support by thirteen Member States for the second Important Project of Common European Interest in the hydrogen value chain](#), IP/22/5676

⁸³ Europakommisjonen (2021) [Communication from the Commission: Criteria for the analysis of the compatibility with the internal market of State aid to promote the execution of important projects of common European interest](#), 2021/C 528/02, punkt 35

9 Hvordan initieres og etableres IPCEI for strategiske verdikjeder?

Medlemslandene har det formelle ansvaret for å initiere og notifisere IPCEI, mens Europakommisjonen har ansvar for å godkjenne IPCEI, som omtalt ovenfor. Ved å peke ut prioriterte mål og strategier og viktige strategiske verdikjeder spiller Kommisjonen også en viktig rolle i for initieringen og etableringen av IPCEI.

Kommisjonen, medlemslandene, bedriftene og andre fagmiljøer kan også spille en viktig uformell rolle for å etablere IPCEI gjennom bl.a. fagkonferanser og etableringen av bransjeorganisasjoner og belyse behov og muligheter og styrke transnasjonalt samarbeid.

Europakommisjonens generaldirektorat for konkurranse (*DG COMP*) presenterte erfaringene fra etableringen av den første IPCEI om batterier på et seminar i Brussel i 2020. Her ble det poengtert at bransjeorganisasjonen *European Battery Alliance, EBA250*, var avgjørende for etableringen av prosjektet. Kommisjonen lanserte alliansen i 2017. *EIT InnoEnergy* er sekretariat for alliansen. EBA250 består av Europakommisjonen, medlemsland, European Investment Bank og over 750 industrielle, innovative og akademiske interessenter.⁸⁴

IPCEI-prosessen består formelt av flere faser:

1. Intensjonserklæring fra deltakerlandene (manifest)
2. Nasjonal interessekartlegging og forhåndsvalg av prosjektforslag
3. Europeisk *matchmaking* og forhandling
4. Nasjonale søknader om statsstøtte
5. Pre-notifisering til Kommisjonen (ESA for Norges del)
6. Notifisering til Kommisjonen (ESA)
7. Godkjenning av Kommisjonen (ESA)
8. Gjennomføring av IPCEI-prosjekt

Utredningsseksjonen baserer fremstillingen av prosessen på beskrivelser fra det tyske *Bundesministerium für Wirtschaft und Klimaschutz* (BMWK – tidligere BMWi), Deutsche Energi Agentur (dena), *Rijksdienst voor Ondernemend Nederland* (Netherlands Enterprise Agency, RVO) og Enova.⁸⁵

9.1 Formell forankring av IPCEI i deltakerlandene

Et formelt initiativ til å etablere et IPCEI blir tatt av en gruppe medlemsland. Det kan f.eks. skje på et uformelt ministermøte i Rådet. Landene vil typisk undertegne en felles erklæring hvor de fremmer ønske om etablere et IPCEI innenfor en nærmere spesifisert sektor. Hittil har initiativ til

---

⁸⁴ EIT Inno Energy (2022) [Building a European battery industry](#): EBA250

⁸⁵ BMWK (2022) [Frequently Asked Questions: Execution of a potential IPCEI on Next Generation Cloud Infrastructure and Services \(IPCEI-CIS\)](#), BMWi m.fl. (2021) [Kick-off: Match-making IPCEI Hydrogen](#), Dena (2021) [IPCEI Hydrogen Match-making Procedure](#), Enova (2021) [IPCEI Hydrogen](#) inkludert egne dokument for *Norsk Interessekartlegging, Prosjektbeskrivelsesmal og Budsjettmal med bl.a. Funding Gap Analysis*, RVO (2021) Process Document – IPCEI Hydrogen – Match-Making Procedure, kun tilgjengelig som Word-fil, RVO (2022) [Important Project of Common European Interest](#)

IPCEI for FoUol blitt tatt innenfor sektorer Kommisjonen har definert som strategisk viktige (som beskrevet i kapittel 4).

Et (eller flere) medlemsland må ta ansvar for å koordinere prosessen med å etablere et IPCEI. Det koordinerende landet har en avgjørende rolle gjennom hele prosessen.

9.2 Kartlegging av interesse for å delta

Etter at deltakerlandene har erklært at de står bak et felles initiativ om et nytt IPCEI, arrangerer de en åpen nasjonal utlysning hvor bedrifter kan melde inn sin interesse om å delta (*Call for Expression of Interest*) eller sine prosjektforslag (*Call for Project Proposal*) til nasjonale myndigheter. I utlysningen skal de deltakende landene informere om kriteriene for å delta i kartleggingen og om nasjonalt prioriterte tema innenfor den aktuelle strategiske verdikjeden.

Bedriftene som ønsker å delta, må innfri vilkårene som stilles av nasjonale myndigheter og Kommisjonens rammeverk for IPCEI. Bedriftene skal melde interesse/prosjektforslag i det landet prosjektet skal gjennomføres. Bedrifter som opererer i flere medlemsland kan melde interesse/foreslå prosjekt i flere nasjonale IPCEI-utlysninger, men bedriftene kan ikke få statsstøtte til det samme prosjektet fra to medlemsland. En bedrift kan delta i flere konsortier under ett IPCEI, forutsatt at konsortiene utvikler ulike løsninger/produkter.

Bedriftene som deltar i IPCEI kan få støtte via EUs støtteordninger, men summen av støtte fra deltakerlandet og EU må ikke overstige finansieringsgapet. Statsstøtten må være nødvendig og forholdsmessig – dvs. på minimumsnivå.

Deltakerlandene har ansvar for å fremme forslag til nasjonale prosjekt. Landene vil følge lignende tidsramme for å synkronisere de nasjonale prosessene med å etablere IPCEI-prosjektet.

Nasjonale myndigheter vil velge ut prosjektforslag etter gitte kriterier. Enova presenterte fem rangeringskriterier i sin utlysning av interesse for norsk deltakelse til IPCEI Hydrogen i 2021:⁸⁶

1. *Relevans for Europa, EU/EØS-lands nasjonale energi- og klimaplaner/strategier og EUs og europeiske hydrogenstrategier*
2. *Innovasjonsgrad, dvs. hvor betydelig innovasjonen er sammenlignet med tilgjengelig teknologi på et område. Medfinansiering fra europeiske ordninger som f.eks. EUs Innovasjonsfond vil telle positivt i vurderingen*
3. *Kostnadseffektivitet, dvs. høye ambisjoner for reduksjon av klimagassutslipp, målt opp mot støttebehovet*
4. *Forventede ringvirkninger utover prosjektet, herunder realistisk markedspotensial for videre spredning av teknologien i Norge, Europa og internasjonalt*
5. *Aktørenes finansielle og tekniske evne til å gjennomføre prosjektet, herunder kompetanse innenfor de ulike områdene prosjektet retter seg mot*

---

⁸⁶ Enova op.cit.

Deltakerlandene må gjøre en grundig gjennomgang av prosjektene både opp mot egne budsjett og nasjonale og felleseuropeiske mål og kriterier.

Bedriftene må fylle ut et maldokument med informasjon om egen virksomhet, forslag til prosjekt (formål, teknologi (status, utfordringer og FoUol), budsjett, statsstøtte og risikoer knyttet til prosjektet. Bedriftene må dokumentere prosjektets relevans og viktighet for IPCEI-prosjektet og EU/EØS-landene. De må også beregne finansieringsgapet og dokumentere minst en markedssvikt for hvert prosjekt etter felles mal. Medlemslandene og Kommisjonen vil bistå med å identifisere markedssvikt som IPCE-prosjektene skal bidra til å overvinne.

9.3 Integrering av de nasjonale prosjektene

Etter at deltakerlandene har pekt ut forslag til nasjonale prosjekt, skal de foreslåtte prosjektene integreres gjennom en europeisk «*matchmaking*» prosess.

Landene må etablere en arbeidsgruppe hvor alle deltakerlandene inviteres til å delta med en representant. Arbeidsgruppen skal legge fram forslag til hvilke prosjekt som bør velges ut og utarbeide forslag til innhold og struktur i IPCEI-prosjektet. Kommisjonen ved Generaldirektoratet for konkurranse (DG COMP) og Generaldirektoratet for indre marked, industri, entreprenørskap og SMB (DG GROW) blir invitert til å delta i møtene i arbeidsgruppen.⁸⁷

Under første trinn i matchmaking-prosessen samles det inn faktaark med ikke sensitiv informasjon fra alle de nasjonalt foreslått prosjektene. DG Grow har utarbeidet maldokumenter for dette. Alle faktaarkene skal samles i database hos DG Grow. Dokumentene deles bare med de ansvarlige myndighetene i deltakerlandene.

De utvalgte bedriftene inviteres til å delta på oppstartsmøte og arbeidsmøter. Her kan bedriftene drøfte utfordringer, mål, bidrag til den aktuelle verdikjeden og de generelle IPCEI-kriteriene og ikke minst koblinger mellom prosjektene.

Ut ifra faktaarkene og møtene vil arbeidsgruppen anbefale hvilke prosjekter som skal delta i IPCEI-prosjektet, men deltakerlandene foretar den endelige utvelgelsen av de enkelte prosjektene. Prosjekter kan bare trekkes hvis det ansvarlige landet er enig.

Arbeidsgruppen skal også utarbeide forslag til et *chapeau dokument*⁸⁸ som deltakerlandene skal bli enige om. I dokumentet redegjør medlemslandene for prosjektets innhold, struktur og oppfylging av kvalifikasjonskriteriene. Det innebærer bl.a. å redegjøre for markedssvikt statsstøtten skal motvirke, hvordan prosjektene er godt integrert og hvilke gevinster som vil oppnås.

---

⁸⁷ RVO (2021) Process Document – IPCEI Hydrogen – Match-Making Procedure, kun tilgjengelig som Wordfil.

⁸⁸ En chapeau tekst skal beskrive prinsipper, mål og bakgrunn, og brukes bl.a. i forbindelse med internasjonale avtaler.

Hvis deltakerlandene ikke blir enige, vil arbeidsgruppen forsøke å etablere enighet med bistand fra Kommisjonen. Dersom partene ikke blir enige, må arbeidsgruppen trekke tilbake og revidere sitt forslag.⁸⁹

IPCEI-prosjektenes samlede størrelse og kompleksitet gjør at denne prosessen er krevende. Det er derfor nødvendig at deltakerlandene etablerer en pragmatisk og konsensusorientert arbeidsmåte.

9.4 Pre-notifisering og notifisering av IPCEI til Europakommisjonen

Når matchmaking prosessen er gjennomført og de enkelte delprosjektene er valgt ut, skal det koordinerende medlemslandet formelt pre-notifisere IPCEI prosjektet til Europakommisjonen. Deretter skal deltakerlandene pre-notifisere hvert enkelt delprosjekt.

I denne fasen kan Kommisjonen vurdere de innsendte prosjektene og avklare eventuelle problemstillinger med deltakerlandene. Det omfatter bl.a. å vurdere gevinstene og kapasiteten til hvert prosjekt for å øke Europas innovasjonsevne innenfor sektoren. Om det ikke er gjort må markedssvikt og finansieringsgap dokumenteres for hvert enkelt prosjekt i denne fasen.

Dersom dokumentasjonen har høy kvalitet og er dekkende, kan Kommisjonen relativt raskt godkjenne statsstøtten under IPCEI-rammeverket.

Det er mulig å inngå i ett IPCEI i etterkant, men det er «*eksepsjonelt*», ifølge Kommisjonen. Det forutsetter at Kommisjonen gjør en kompleks vurdering av om nye prosjekter vil være godt integrert med eksisterende prosjekter og aktører i det aktuelle IPCEI. Østerrike fikk godkjenning til inngå i *IPCEI-Microelectronics* i ettertid.⁹⁰

10 Suksessfaktorer for IPCEI-prosjekter

På bakgrunn av erfaringene med det første IPCEI for batterier påpekte Kommisjonen flere viktige forutsetninger for at prosessen kan gi suksess:⁹¹

- ♦ politisk styring fra en allerede sterk politisk aktør, slik som *European Battery Alliance*, med koordinert deltakelse fra Kommisjonen, medlemslandene og bedriftene
- ♦ en klar strategi for den aktuelle «IPCEI-bransjen»
- ♦ tett samarbeid mellom medlemslandene
- ♦ et tungt involvert koordinerende medlemsland (Frankrike) i fasen før og under notifisering
- ♦ avklare vanskelige saker, begrep og definisjoner som støtteberettiget, *funding gap*, proporsjonalitet etc. i en tidlig fase med Kommisjonen
- ♦ integrere enkeltprosjektene/delprosjektene i felles IPCEI-struktur/veikart eller program

⁸⁹ RVO (2021) Op.cit.

⁹⁰ Europakommisjonen (2021) [State aid: Commission approves €146.5 million Austrian support in favour of companies joining research and innovation project in microelectronics](#), IP/21/1343

⁹¹ Europaparlamentets utredningstjeneste (2020) [Important projects of common European interest: Boosting EU strategic value chains](#), se mer om dette her: Europakommisjonen (2020) [Lessons learnt from the Batteries IPCEI](#), DG Competition, Rodrigo Peduzzi, foredrag ved Strategic Forum for Important Projects of Common European Interest, Brussel, 18 February 2020

- ♦ notisere hele pakken inkludert enkeltprosjekt samtidig i pre-notifiseringen
- ♦ prosess for å inkludere nye deltakere

11 Utfordringer med IPCEI-prosjekter

Ifølge Europaparlamentets utredningstjeneste har flere aktører etterspurt enklere regler for å realisere flere IPCEI. 19 medlemsland ba i 2018 om enklere og raskere godkjenning av IPCEI. Europaparlamentet ba Kommisjonen i en resolusjon fra 2020 om å styrke promoteringen av IPCEIs, og også at mindre prosjekter burde omfattes. Det europeiske råd har også bedt om økt innsats for flere IPCEIs.⁹²

I en artikkel om IPCEI gir tenketanken Bruegel uttrykk for enkelte svakheter ved IPCEI-prosessen. Ifølge tenketanken Bruegel har det vært vanskelig å få en bred deltakelse av medlemsland og bedrifter i IPCEI. IPCEI tenderer til å favorisere store bedrifter, hevder Bruegel. Det handler bl.a. om hvor stor kapasitet medlemslandene har til å finansiere IPCEI-prosjekter.⁹³

Mangel på åpenhet og klare regler for å beregne støtteberettiget beløp, gir potensiale for ulovlig statsstøtte, ifølge Bruegel.

12 Hvordan og i hvilken grad Norge er med

EØS-landene kan delta i IPCEI og tildele statsstøtte i tråd med rammeverket for IPCEI, såfremt prosjektene er godkjent og inngår i et felles IPCEI med medlemsland i EU/EØS. Det er tilsynelatende ikke noe prinsipielt som hindrer at Norge eventuelt skal ta et initiativ til å etablere et nytt IPCEI.

Norge deltar ikke i de formelle møtene i Det europeiske råd og Rådet⁹⁴, men kan bli invitert til de uformelle møtene i Rådet. Olje og energiminister Terje Aasland deltok f.eks. på et uformelt energiministtermøte i Rådet den 11.-12. oktober 2022. Her var hydrogen et av temaene.⁹⁵ Som omtalt ovenfor har ministrene signert felles erklæringer om å etablere IPCEI på slike møter. Norge kan om ønskelig gjøre det samme, men det er ESA, og ikke Kommisjonen, som skal behandle Norges søknad om IPCEI.

---

⁹² Europaparlamentets utredningstjeneste (2020) [Important projects of common European interest: Boosting EU strategic value chains](#)

⁹³ Bruegel (2022) [Opaque and ill-defined: the problems with Europe's IPCEI subsidy framework](#)

⁹⁴ Det europeiske råd består av stats- og regjeringssjefene i EU og vedtar EUs overordnede politiske retning og prioriteringer. Rådet for Den europeiske union (Rådet) består av utenriks- og fagministrene i EU. Rådet møtes med ti ulike sammensetninger. Rådet fatter vedtak om EUs lover sammen med Europaparlamentet. Rådet fatter vedtak om EUs sikkerhets og utenrikspolitikk. Ministrene møtes til formelle og uformelle møter. Norge kan bli invitert til uformelle møter. Norge deltar ikke i de formelle møtene i Rådet, bortsett fra i Rådet for justis og innenriksaker pga. vårt medlemskap i Schengen.

⁹⁵ Olje- og energidepartementet (2022) [Olje- og energiministeren til Tsjekkia og Danmark](#), pressemelding 4. oktober 2022

Per desember 2022 deltar Norge i IPCEI HY2Use (som omtalt i kapittel 8). Norge undertegnet manifestet om å etablere et IPCEI for hydrogen den 17. desember 2020 sammen med 22 EU-land under det tyske presidentskapet for Rådet i Den europeiske union.⁹⁶

Stortinget fattet 19. desember 2020 anmodningsvedtak 500 om å be regjeringen vurdere om Norge kan delta i IPCEI Hydrogen.⁹⁷ Da hadde regjeringen allerede signert manifestet.

Regjeringen ga hovedansvaret for å forvalte Norges deltakelse i IPCEI for hydrogen til Enova:⁹⁸

Dette innebærer blant annet gjennomføring av Call of Interest og utvelgelse av norske kandidater. Enovas forvaltning skal skje på en måte som er i tråd med styringsavtalens rammer, mål og prioriteringer. Eventuell støtte til norske prosjekter gjennom IPCEI for hydrogen dekkes innenfor eksisterende finansielle rammer og til enhver tid gjeldende ordninger. Enova skal involvere Innovasjon Norge og Forskningsrådet, der det er relevant.

Regjeringen besluttet sommeren 2021 at Nærings- og fiskeridepartementet skulle ha et overordnet koordineringsansvar for norsk tilnærming til IPCEI på departementsnivå, og at Innovasjon Norge skulle ha en koordineringsrolle for de statlige virkemiddelaktørene (bl.a. Enova). Innovasjon Norge skal fange opp nye IPCEI-initiativ og vurdere eventuelt norsk deltakelse i samarbeid med andre de andre statlige virkemiddelaktørene.⁹⁹

Regjeringen omtalte IPCEI i budsjettet til Nærings- og fiskeridepartementet for 2022:¹⁰⁰

IPCEI er en unntaksbestemmelse i EUs statsstøtteregele som åpner for at nasjonale myndigheter kan gi høyere støtteandel enn det som vanligvis er tiltatt, for europeiske samarbeidsprosjekter av strategisk betydning for hele Europa. Bruken av IPCEI er særlig aktualisert de senere år gjennom økt fokus på grønn og digital omstilling. Innovasjon Norge er tillagt en koordineringsfunksjon i virkemiddelapparatet for norsk oppfølging av IPCEI. En viktig del av denne rollen vil være å fange opp nye initiativ som iverksettes i en tidlige fase og gjøre en første vurdering av relevansen for norske aktører.

Regjeringen har pålagt Innovasjon Norge:¹⁰¹

... å varsle nasjonale beslutningstakere om nye IPCEI-initiativ på et tidlig stadium, og gi en første vurdering av hvilken sektormyndighet initiativet sorterer inn under og om Norge bør delta på initiativet. En slik vurdering må utarbeides i samråd med berørte virkemiddelaktører og beskrive i hvilken grad initiativet bygger opp under nasjonale prioriteringer og hvorvidt Norge har nasjonale aktører og prosjekter som kan passe inn i det enkelte initiativet. Tidlig i programperiodene til de ulike programmene blir det å

---

⁹⁶ BMWi (2020) [Deutsche Ratspräsidentschaft startet gemeinsames europäisches Wasserstoffprojekt](#), pressemelding 17. desember 2020

⁹⁷ [Prop. 1 S \(2021-2022\)](#) Klima og miljødepartementet, Kapittel 7 Oppfølging av oppmodningsvedtak side 54

⁹⁸ Regjeringen (2021) [Oppdragsbrev til Enova SF for 2022](#), avsnitt 3.1

⁹⁹ Nærings- og fiskeridepartementet (2021) [Innovasjon Norge – endringer i statsbudsjettet for 2021](#), brev av 5. juli 2021, se side 5

¹⁰⁰ [Prop. 1 S \(2021-2022\)](#) Nærings- og fiskeridepartementet, se side 210

¹⁰¹ Nærings- og fiskeridepartementet (2021) [Statsbudsjettet 2022 – Oppdragsbrev til Innovasjon Norge](#), av 23. desember 2021 side 16f

forberede det nasjonale mobiliseringsapparatet viktig, og departementet forventer at norske aktører møter et godt koordinert virkemiddelapparat.

Ifølge Innovasjon Norge fanget ikke Norge opp de første IPCEI-initiativene om batterier og mikroelektronikk. Innovasjon Norge refererer selv til at de klarte å få norske prosjekter med som indirekte partnere i IPCEI Mikroelektronikk II. Innovasjon Norge har gitt skriftlige vurderinger av norsk deltakelse i IPCEI PV, IPCEI skytjenester og IPCEI Helse.¹⁰²

Stortinget kan ta initiativ overfor Regjeringen om norsk deltakelse i IPCEI, og skal vedta de årlige budsjettene til virkemiddelapparatet som skal finansiere den norske støtten til IPCEI-prosjektene.

13 Hva er IPCEI PV og hvem er med i prosjektet?

Europakommisjonen la i mai 2022 fram en strategi for solenergi i EU. Her fremgår det at Kommisjonen vil støtte initiativ fra medlemslandene om samle offentlige ressurser i potensielle IPCEI med fokus på banebrytende teknologi og innovasjon innen solenergi-verdikjeden. Kommisjonen foreslår fire initiativ for å styrke europeisk solenergi-bransje.¹⁰³

- ◆ Fremme rask og omfattende bruk av PV gjennom European Solar Rooftop Initiative
- ◆ Gjøre godkjenningprosedyrer enklere og raskere
- ◆ Sikre tilgang på arbeidstakere med kunnskap og kompetanse til å produsere og montere solenergi over hele EU
- ◆ Lansere European Solar PV Industry Alliance for å fasilitere en innovasjonsdrevet utvikling av en robust, industriell solenergi-verdikjede i EU/, særlig innenfor PV-produksjon

Den europeiske bransjeorganisasjonen for solenerginæringen, European Solar Manufacturing Council (ESMC) lanserte et initiativ for å etablere et IPCEI for fotovoltaikk, PV-IPCEI i mai 2022.¹⁰⁴ Solenergiklyngen, REC, Norsun, Sintef og IFE er norske medlemmer i ESMC.¹⁰⁵

Fem medlemsland (Østerrike, Litauen, Luxembourg, Polen og Spania) uttrykte støtte til initiativet, ifølge ESMC. Spania ville ta ansvar for å lede og koordinere IPCEI-prosessen.

ESMC hadde som mål å få medlemslandene med på et bindende initiativ i løpet av sommeren 2022, og at prosedyrene med en formell etablering av IPCEI-PV kan igangsettes fra starten av 2023.¹⁰⁶

ESMC støtter opp om Kommisjonens ønske å etablere en solenergi-allianse. Bransjeorganisasjonen har lansert et rammeverk en slik allianse.¹⁰⁷

---

¹⁰² Innovasjon Norge (2022) [Oppdragsgiver rapport fra Innovasjon Norge 2021](#), avsnitt 3.1.3 Nasjonal koordineringsrolle for IPCEI

¹⁰³ Europakommisjonen (2022) [Communication from the Commission: EU Solar Energy Strategy](#), COM(2022) 221 final

¹⁰⁴ ESMC (2022) [Press release: IPCEI for PV launched in Brussels – EU Member States are invited to join the framework](#)

¹⁰⁵ Solenergiklyngen (2022) [IPCEI PV lander i Brussel](#), pressemelding 24. mai 2022

¹⁰⁶ PV-Magazine (2022) [ESMC expects European Solar PV Industry Alliance to scale up PV manufacturing capacities](#), artikkel 12. oktober 2022

¹⁰⁷ ESMC (2022) [Framework proposals for the EU Solar PV Industry Alliance](#)

De fem landene har ikke tatt noe særlig grep siden ERSMC lanserte initiativet i mai 2022. Ifølge den nederlandske regjeringen er IPCEI Solar/IPCEI PV fortsatt i oppstartsfasen.¹⁰⁸

Det spanske handelskammeret i Belgia og Luxembourg arrangerte en 1,5 timers online møte om IPCEI solar 21. november 2022.¹⁰⁹

---

¹⁰⁸ Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (2022) Skriftlige svar på spørsmål fra Representantenes hus, 23. november 2022, kun som PDF-fil

¹⁰⁹ Det spanske handelskammeret til Belgia og Luxembourg (2022) [Conference «Supporting the Next IPCEI European Champions in Solar Industry»](#)